

Бубнова Вікторія Вікторівна,
викладач, аспірантка кафедри
театрознавства. Київський національний
університет театру, кіно і телебачення
імені І. К. Карпенка-Карого,
Київ, Україна

Viktoriia Bubnova,
Lecturer, Postgraduate student of
the Theater Studies Department.
I. K. Karpenko-Karyi Kyiv National
Theatre, Cinema and Television
University, Kyiv, Ukraine

ОСОБЛИВОСТІ ЖАНРУ РЕЦЕНЗІЇ НА СТОРІНКАХ ЖУРНАЛУ «УКРАЇНСЬКИЙ ТЕАТР» У 1970–1980-х РОКАХ

Анотація. Мета статті – аналіз театральної рецензії як ключового жанру української театральної критики 1970–1980-х років, зокрема вивчення її функцій, типології, ролі та розвитку на сторінках журналу «Український театр» – провідного фахового видання України; узагальнення вимог до рецензій у театральній критиці, визначення їх функцій і роль у формуванні естетичних смаків та аналізі театального процесу. **Методологія дослідження.** Дослідження базується на детальному описі жанру рецензії в українській театральній критиці 1970–1980-х років (описовий метод). Описуються функції рецензії, структура текстів, характер публікацій та їх зміст, а також основні проблеми, які розглядалися в рецензіях того періоду, що дає змогу виділити ключові особливості рецензій та еволюцію жанру впродовж визначеного періоду. Метод порівняльного аналізу застосовується для зіставлення театральної рецензії з іншими жанрами театральної критики; проводиться порівняння рецензій різних періодів (1970-ті та 1980-ті роки), що дає можливість простежити зміни в їх структурі та стилі. Типологічний метод застосовується для класифікації рецензій, що публікувалися в журналі «Український театр», за жанровими різновидами: комплексна рецензія, рецензія-огляд, рецензія-проблемна стаття, рецензія-інтерв'ю, рецензія-нарис тощо. **Наукова новизна** дослідження полягає в тому, що вперше театральна рецензія як жанр української театральної критики 1970–1980-х років стає об'єктом окремого наукового аналізу. Попри те, що окремі аспекти функціонування рецензії розглядалися театрознавцями та практиками на сторінках журналу «Український театр», а також у публікаціях 2000-х і 2010-х років, жодне з попередніх досліджень не надавало системного наукового розгляду рецензіям цього періоду. **Висновки.** Дослідження заповнює прогалину у вивченні театральної рецензії в українській театральній критиці радянського періоду, пропонуючи системний аналіз її особливостей, функцій, її ролі серед інших критичних жанрів, динаміки розвитку та типології.

Ключові слова: жанри театральної критики, жанри журналістики, рецензія, театрознавство, стаття, аналітична стаття, публіцистика, театральна критика, український театр.

Постановка проблеми та актуальність дослідження. Рецензія як основний жанр театральнo-критичних публікацій в українській театральній критиці 1970–1980-х років не поставала предметом окремого наукового дослідження. Певні проблеми функціонування жанру театральної рецензії піднімалися театрознавцями та митцями театральної галузі на сторінках журналу «Український театр» вищезазначеного періоду, а саме – Л. Приходько, А. Поляковим, В. Заболотною, В. Неволовим, С. Васильєвим. У 2000-х–2010-х роках також з'являлись публікації, що розглядають проблеми сучасної театральної критики і брак якісних театральних рецензій у періодичних виданнях (С. Васильєв, А. Головенко, М. Гарбузюк), – ці публікації стосувались уже іншого періоду – 2000-х років, і написані були з огляду на інші історичні реалії, але апелювали і до попереднього, радянського, періоду.

Особливості рецензії на сторінках журналу «Український театр» 1970–80-х років можна визначати за наступними критеріями:

- Виявити ступінь дослідженості жанру рецензії у театрознавстві;
- Визначити, яку частку займає рецензія серед загалу театральнo-критичних матеріалів (проблемна стаття, творчий портрет, інтерв'ю тощо);
- Окреслити коло авторів, які найчастіше виступали авторами рецензій на сторінках журналу «Український театр»;
- Окреслити особливості і типологію рецензії на сторінках журналу «Український театр»;
- Проаналізувати статті, що торкались питань рецензування у період 1970–80-х років.

Аналіз сучасних досліджень і публікацій. Рецензію називають основним жанром мистецької критики (І. Михайлин, О. Зінкевич, Ю. Чекан, С. Васильєв, В. Неволов, Р. Коломієць). Визначення жанру рецензії є у журналістиці, літературознавстві, музикознавстві, кінознавстві, й кожне визначення має свої особливості та висуває свої вимоги до жанру. Спробуємо їх узагальнити, щоб виокремити спільні критерії.

У журналістиці: У словнику журналістських термінів, міститься таке визначення рецензії:

«Рецензія (від лат. *recenzio* – перегляд, оцінка) – публіцистичний жанр періодичної преси, який аналізує й оцінює літературний, мистецький чи науковий твір. <...> відзначається актуальністю поставленої проблематики, глибиною розв'язання

порушених питань, лаконічністю викладу, стрункістю побудови. Суттєвими якостями <...> є об'єктивна оцінка твору, кваліфікований аналіз, добрий стиль. Рецензент оцінює професіональну майстерність автора, висловлює аргументовані критичні зауваження, точно визначає суспільно-політичну, науково-пізнавальну, літературно-художню вартість книги, спектаклю, фільму. <...> рецензент <...> оперує не образами, а поняттями, робить узагальнення не художні, а наукові <...> Іноді рецензія переростає у проблемну статтю» (Григораш, с. 212).

«Рецензія – один з найпоширеніших літературно-критичних жанрів, мета якого аналіз, оцінення художнього, мистецького, публіцистичного, наукового твору, зіставлення його з життям, а також розгляд порушених у творі суспільних проблем. <...> Рецензія – <...> оперативний вид літературно-художньої критики <...> Завдання літературно-художньої критики – <...> формувати естетичні смаки, вчити сучасників розуміти прекрасне, поборювати несмак, потворні явища життя і мистецтва» (Здорова, 2004, с. 167).

«<...> Головні жанрові ознаки рецензії – хронологічна актуальність, науковість, виклад змісту твору, його оцінка та інтерпретація, розгляд місця твору в доробку автора, літературному процесі, невеликий розмір, стислість і ясність у висловленні думок, конструктивність і доброзичливість» (Михайлин, 2011, с. 104).

У музикознавстві: наприклад, у навчальному посібнику «Музична критика: теорія та методика» (упорядники О. Зінкевич, Ю. Чекан) рецензія окреслена наступним чином:

«Це опорний, базовий жанр художньої критики. <...> Рецензія має багатоаспектну функцію: аксіологічну, пізнавальну, просвітницько-виховну, комунікативну – тобто зворотного зв'язку між композитором (виконавцем, режисером) та слухачем (глядачем, читачем) <...> вона може бути схожою на анотацію, а може – розміром і детальністю аналізу – дорівнювати великій статті. Важливим компонентом рецензії є інтерпретація: критик висловлює своє розуміння твору – його змісту, образності, пропонує своє тлумачення авторського задуму <...> Інтерпретація разом з аналізом і стають передумовами оціночного судження» (Зінкевич, Чекан, 2019, с. 87).

У кінознавстві:

«<...> традиційною формою рецензії є об'ємний аналітичний текст обсягом у 5 тисяч знаків.

Проте з прискоренням науково-технічного прогресу і темпу життя <...> стали зменшуватись в обсязі <...> з'явився особливий вид рецензії – міні-рецензія, <...> для широкого кола читачів в неспеціалізованих виданнях. У професійних журналах про кіно та мистецтво популярними лишаються великі рецензії та критичні статті» (Титаренко, 2014, с. 76).

З приводу наведених вище визначень з посібників і словників журналістики, у статті О. Кузьменко «Тональність та міра критики в критичній статті (на прикладі сучасних українських рецензій)» міститься влучне спостереження, що визначення рецензії в радянських навчальних посібниках з журналістики (а саме у посібниках «Теорія та практика радянської журналістики» і «Жанри радянської газети») суперечать одне одному, тому що одне джерело відносить рецензію до аналітичних жанрів журналістики, а інше доводить, що «рецензія – не більше як публіцистичне авторське судження про той чи інший твір» (Кузьменко, 2008, с. 19).

Це потребує уточнення і стосовно театральної рецензії.

У *театрознавстві*: в словниках театральних термінів (наприклад, у «Словнику театру» Патріса Паві, «Словнику театрознавчих визначень та понять» І. Савченко, І. Ліпницької) окремого визначення для театральної рецензії не трапляється. Коротке визначення є в «Українському тлумачному словнику театральних термінів (упорядники Л. Барабан, В. Дятчук): «Рецензія – відгук, розгляд і оцінка нової вистави, п'єси, режисерської чи акторської роботи» (Барабан, Дятчук, 1999, с. 72).

У навчальному посібнику «Опанування жанрів журналістики в рамках семінару з театральної критики» С. Васильєв називає рецензію основним аналітичним жанром театральної критики та зазначає, що одним з головних завдань рецензії є «вміння <...> проникнути в задум постановника, проаналізувати, чи кореспондується художній вислів митців з проблемами суспільства, який моральний ресурс закладено у виставу» (Васильєв, 2008, с. 67).

Певні вказівки щодо особливостей написання театральної рецензії містились у методичних рекомендаціях для студентів театрознавчих факультетів у вищих навчальних закладах СРСР, але вони здебільшого також спирались на визначення для літературно-художньої критики та журналістики.

Тобто чіткого визначення для рецензії саме як для театрально-критичного жанру на сьогодні запропоновано не було.

Узагальнимо, які саме вимоги висуваються до жанру рецензії, враховуючи вищезазначене:

- Рецензія виконує кілька важливих функцій: аналітичну, естетичну та комунікативну;

- Рецензія має аналізувати та оцінювати мистецький твір, акцентуючи увагу на проблематиці твору, його суспільній та естетичній цінності;

- Рецензія має містити аналіз твору, об'єктивну оцінку, оперуючи поняттями та науковими категоріями, а не художніми образами. А також оцінку професійної майстерності автора (митця) та виявлення сильних і слабких сторін твору;

- Оперативність написання рецензії (запізнілий відгук втрачає свою актуальність);

- Рецензія має допомагати зрозуміти твір широкому загалу, встановлюючи зворотний зв'язок між автором і публікою, сприяти формуванню естетичних смаків читачів (глядачів).

Виклад основного матеріалу. У період з 1970-го по 1990 рік у журналі «Український театр» було надруковано понад 320 рецензій, у рубриках «Огляди, рецензії» та «Рецензія»: у період з 1970-го по 1980 рік – 190 матеріалів, а з 1980-го по 1990 рік – 130 матеріалів. Для порівняння – за цей же період в інших театральних-критичних жанрах надруковано: близько 170 творчих портретів та 220 проблемних статей. В. Неволов у своєму дисертаційному дослідженні відзначав, що у 1970–80-ті роки 34% театральних-критичних матеріалів становила саме рецензія (Неволов, 1988, с. 15). Тобто рецензія є більш затребуваним і популярним жанром, у якому частіше пишуть театральні критики.

Автори, які часто публікували рецензії в журналі «Український театр» у 1970–80-х роках – Ю. Бобошко, Ю. Богдашевський, С. Веселка, С. Васильєв, В. Гайдабура, А. Драк, В. Жежера, В. Міліца, Т. Моцар, В. Неволов, Л. Приходько, О. Саква, А. Спиридонова, А. Сулименко, О. Чепалов. Авторів, які писали час від часу у рубриці «Огляди, рецензії» – В. Заболотна, Т. Забозлаєва, Л. Клевцова, І. Мамчур, Н. Новоселицька, Л. Ноге, Ю. Станішевський, Д. Шлапак.

Можна виділити такі типи рецензій, видрукованих на сторінках журналу «Український театр» у 1970–80-х роках:

- розгорнута (комплексна) рецензія на виставу;

- рецензія-огляд (фестивальний, прем'єри сезону, спільна тематика вистав тощо);

– змішані жанри: рецензія-проблемна стаття, рецензія-творчий портрет, рецензія-інтерв'ю;

– рецензія у довільній формі (нотатки критика, нарис, есей).

Якщо поглянути на рецензії, опубліковані в 1970–1980-х роках, то можна побачити цікаву динаміку розвитку цього жанру. На початку 1970-х років рецензії здебільшого були короткими та зосереджувалися на аналізі ідейного змісту вистав, актуальності тематики, а також надавали моральну оцінку діям і характерам персонажів. Однак вже від середини 1970-х років у цих матеріалах починає з'являтися складніша структура. Тексти розподіляються на окремі частини, кожна з яких має свій підзаголовок. Рецензенти часто порівнюють різні режисерські трактування, застосовуючи принцип порівняльного аналізу п'єси та вистави. Яскраві приклади цього можна знайти в рецензіях С. Веселки «Вистава про кохання... Про кохання?» (1974), Ю. Богдашевського «Мова, яку розуміє глядач» (1977) та А. Сулименка «Вечори з українською класикою» (1977).

Поступово в рецензіях дедалі частіше трапляється аналіз режисерського задуму, образно-пластичного вирішення вистав, а також детальний розбір акторської гри.

Окремо слід згадати рецензії-огляди, які частіше стали з'являтися у пресі в цей період. Їх особливістю був великий обсяг (дві–чотири сторінки), поділ на окремі частини, кожна з яких присвячувалася різним виставам. Ці матеріали часто починалися з коротких вступних абзаців, які пояснювали привід для огляду, наприклад, фестиваль однієї п'єси чи вистави дитячих або лялькових театрів. Крім того, рецензії-огляди часто містили короткі портрети театральних колективів.

У рубриці «Огляди, рецензії» час від часу публікувалися статті, які виходили за рамки звичайної рецензії і фактично ставали проблемними статтями. Наприклад, Ю. Богдашевський у статті «Три проблеми в сукупності» (1971) порушував питання режисури в театрах для дітей та юнацтва; Л. Клевцова в матеріалі «Три в одному» (1972) аналізувала проблему театрального репертуару; публікація М. Соколянського «Вибір п'єси: система чи випадковість?» (1977) піднімала питання репертуарної політики театрів.

Іноді рецензії набували форми театральних портретів, де велика частина тексту присвячувалася актору в конкретній ролі або окремому теа-

тральному колективу. Наприклад, стаття Л. Віриної «З героєм нарівні» (1975) є портретом актора, а Ю. Богдашевський у рецензії «Це клопітне новосілля» (1979) детально змальовує діяльність театрального колективу.

Про певні проблеми написання публікацій у жанрі рецензії висловлювались митці у 1970–80-х роках. Є низка статей, присвячених питанням театрознавства і театральної критики, де автори час від часу говорять і про рецензію. Проблем у створенні рецензій торкалися на сторінках журналу «Український театр» і самі критики, і театрознавці, і практики театру (Л. Приходько, С. Веселка, Л. Новоселицька, А. Поляков, В. Неволов, В. Заболотна, Н. Єрмакова, С. Васильєв, Р. Коломієць, М. Йосипенко, В. Добровольський, Й. Кисельов, Є. Пономаренко, Д. Чайковський, О. Кусенко тощо). Які ж саме питання піднімали у цих статтях митці?

Справді, й театрознавці, й інші митці, які у своїх статтях аналізували функціонування театральної критики, відзначають *лідерство жанру рецензії* порівняно з іншими театральними жанрами:

«Дуже рідко трапляються узагальнюючі, зроблені на високому фаховому рівні статті, які б осмислювали, аналізували досягнення і прорахунки наших театрів. Проблемна стаття, театральний портрет, репертуарний огляд – рідкі гості на сторінках газет та журналів. В газетах гордо володарює її величність «рецензія». (Рушійна сила мистецтва, 1971, с. 4). «Почати з першоклітини театральної критики – рецензії, що має стати вагомими науково-художнім документом – регулятором театрального процесу (Коломієць, 1987, с. 17).

Аналізує *стиль* газетної рецензії Л. Приходько у статті «Повнометражні звивини душі»:

«Переді мною кілька рецензій на різні вистави в різних театрах. Представлені вони в газетах, <...> один автор скрупульозно заглиблюється в історію написання п'єси, другий прагне осмислити доцільність її появи в репертуарі, третій ретельно оповідає зміст. Ллються слова <...> аж поки на шляху рецензента не виникне постать актора <...> саме актор стає тим рубезем, на якому закінчується потік красномовності, і рецензенти дружно переходять на стиль лаконічний <...>: «оригінально вирішено», «вдало передає», «правильно намічено», «яскраво окреслені», «помітна удача», «колоритна постать», «економічно і вражаюче»...

І робить висновок:

«Біда багатьох театральних рецензентів у тому, що вони обмежуються емпіричними, оціночними статтями і дуже побоюються теорії. <...> Робота рецензента ніколи не буде плідною, якщо він не прагне від аналізу окремих явищ перейти до узагальнень» (Приходько, 1970, с. 25).

Схожу думку висловлює і Й. Кисельов у статті «На засадах партійності»: «<...> ніде так не припускаються волюнтаризму, довільності, смаковщини, як у театральній критиці, зокрема в поточних рецензіях, де панують саме такі перекази змісту, школярські відмітки. <...> важливі не стільки рецензентські відгуки на ті чи інші конкретні твори <...> скільки аналітичні, проблемні, узагальнюючі праці» (Й. Кисельов, 1972, с. 5).

Так само, як і А. Поляков у матеріалі «Турботи критичного цеху» зауважує, що «в жанрі рецензії автори рідко вдаються до ґрунтового аналізу режисерських робіт», а також що «багатьом рецензіям бракує публіцистичної пристрастності, чіткої методологічної, теоретичної основи» (Поляков, 1984, с. 5).

Проблему стилю у написанні рецензій відзначає і Р. Коломієць у матеріалі «Критика театральної критики»: «Читач не стане заглиблюватись і у правдивий допис, якщо стикнеться з трафаретним журналістським жаргоном, з тим псевдостилем» (Коломієць, 1987, с. 18).

Розглядаючи аспект *довіри* читача до рецензента, В. Заболотна у матеріалі «Театрознавець. Хто він?» теж наголошує, що для завоювання авторитету у читача і розтлумачення метафоричної мови вистави «авторові рецензії допоможуть лише бездоганна логіка і доказовість аналізу, чого часто бракує публікаціям. Розмова з читачем на рівні смаків безплідна, бо кожний має право на свої власні уподобання» (Заболотна, 1986, с. 5).

Питання *об'єктивності* рецензента піднімає у статті «Між театром і глядачем» В. Неволов: «А хіба не хвилює нас все ще високий процент статей та рецензій, написаних в необґрунтовано компліментарному тоні, ніби «замовник» критичного матеріалу не редакція, <...> а той театр, чию виставу «рекламує» автор, <...> по відношенню до яких рецензент в даному разі виступає скоріше послужливим працівником сервісу, ніж критиком» (Неволов, 1985, с. 14). І В. Добровольський у статті «Висока відповідальність» теж торкається цієї

теми: «рецензенти часто не вміють подолати своїх симпатій і антипатій» (Добровольський, 1972, с. 3).

У статті «Віражні істини» С. Веселка влучно називає певні рецензії «рецензіями-литаврами», що докладно переказують сюжет, вдаються до історичних довідок, асоціативних рядів, тобто «змушені показувати свою освіченість і <...> врешті – дарувати режисеру концепцію вистави» (Веселка, 1983, с. 2), робить невтішний висновок, що такий підхід призведе не тільки до нівелювання жанру рецензії і руйнування авторитету критика, а й відіб'ється і на розвитку всього театального процесу: «Наслідки такого підходу <...> вже відчутні: чистота критеріїв замулена, громіздкі “парадні” вистави, мляві, архаїчні за стилістикою фігурують у перших рядках зведень і звітів, на підставі яких вписуються сторінки в історію українського радянського театру» (Веселка, 1983, с. 2).

У матеріалі від редакції «Театр і критика» акцентовано проблему *оперативності* виходу рецензій у певних виданнях: «Наша критика ще малооперативна й залишає поза увагою творчу діяльність багатьох колективів» (Рушійна сила мистецтва, 1971, с. 4).

Про це згадував і А. Поляков у статті «Турботи критичного цеху: «Гострою проблемою критики <...> є оперативність театральних виступів <...> Взяти хоча б гастрольний період. Рецензії під заголовком «Роздуми після гастролей», як правило, з'являються в день прощальної вистави, а нерідко – після від'їзду театру» (Поляков, 1984, с. 4).

В останньому номері журналу «Український театр» за 1987 рік (№ 6) щодо глобальних проблем, що назріли у діяльності театального критика, різко висловлюється С. Васильєв у статті «У пошуках жанру»: «<...> Нам бракує рішучості і гідності відповідати за сказане <...> Мимохіть пошпиняти б і досі заморожений театральний процес. Покарати за анемічність, зашкарублість, провінціальну сцену. Поглузувати над штучністю і епігонством <...> студій». Також зазначає, що «за інерцією ми ставимося до будь-якої рецензії як до директиви, а друкованому слову надаємо магію істини у кінцевій інстанції, хоча при цьому професія критика не має соціального статусу» (Васильєв, 1987, с. 9).

Узагальнюючи всі претензії, наведені вище, можна скласти перелік найпоширеніших проблем, пов'язаних з написанням рецензій у період 1970-80-х років:

– *Відсутність оперативності*: Часто рецензії виходять із запізненням, особливо на гастрольні вистави. Це знижує їх актуальність і вплив на театральний процес;

– *Необ'єктивність оцінок*: У рецензіях часто простежується особиста симпатія або антипатія рецензента, що порушує принцип об'єктивності. Досить часто вони написані в компліментарному тоні, ніби на замовлення театру, що робить рецензента «послужливим працівником сервісу» замість критика;

– *Поверхневість аналізу*: Багатьом рецензіям бракує глибокого аналізу, особливо режисерської та акторської роботи. Автори часто зосереджуються на переказі сюжету або історії п'єси, замість осмисленого аналізу і узагальнень;

– *Проблема стилю написання*: Рецензії часто переповнені трафаретними висловами та журналістським жаргоном, що знижує їх інформативну й аналітичну цінність. Стиль таких рецензій стає формальним і штучним;

– *Брак теоретичної основи*: Критики уникають глибоких теоретичних і методологічних підходів, обмежуючись емпіричними спостереженнями та оціночними судженнями. Це призводить до відсутності узагальнюючих висновків і розширення контексту;

– *Зниження художнього рівня вистав*: Непрофесійні, необ'єктивні та поверхневі рецензії впливають на загальний художній рівень театральних вистав, оскільки відсутність конструктивної критики не сприяє покращенню театрального процесу;

Отже, основні проблеми театральних рецензій полягають у браку глибокого аналізу, оперативності, об'єктивності, професійного підходу та авторитету серед читачів. Автори доходять думки, що наслідок таких поверхневих і необ'єктивних оцінок у рецензіях спричиняє зниження художнього рівня самих вистав.

Висновки. Аналізуючи весь масив рецензій, опублікованих у 1970–1980-х роках, можна простежити певну динаміку розвитку жанру. На початку 1970-х років у журналах переважали короткі рецензії, в яких увага зосереджувалася на розгляді ідейно-тематичного змісту вистав, актуальності обраної тематики, а також моральній оцінці характерів і вчинків персонажів. Від середини 1970-х років рецензії набули складнішої структури. Вони часто поділялися на окремі частини

з підзаголовками, де аналізувалися різні аспекти вистави. Особливого значення набула техніка порівняльного аналізу, що полягала в зіставленні різних режисерських трактувань тієї ж самої п'єси або її постановок.

З плином часу у рецензіях дедалі частіше з'являвся детальний аналіз режисерського задуму, художньо-пластичного вирішення вистави, а також докладніше осмислення акторських робіт. Це свідчить про поступовий розвиток жанру рецензії та підвищення рівня критичного аналізу.

У 1980-х роках відбулися помітні зміни у стилі написання рецензій. Тексти стали об'ємнішими, з єдиною структурною організацією, де майже повністю зник поділ на окремі частини. У цей період рецензії фокусуються на детальному аналізі режисерських концепцій, сценографічних рішень, акторської майстерності, а також відображають мізансценічні малюнки та музичне оформлення вистав.

Від другої половини 1980-х років також змінюється стиль подачі матеріалів. До назв рецензій у відповідній рубриці починають додаватися підзаголовки, які деталізують і розширюють жанрові різновиди, такі як «полемічні нотатки», «нотатки критика» тощо. Наприкінці 1980-х років відбувається активізація молодих авторів, зокрема М. Ніколаєнко (Котеленець), Г. Шерман та Г. Липківської, які починають працювати у новоствореній молодіжній редакції журналу «Український театр». Молоді критики активно експериментують зі стилем подачі матеріалів, зокрема у жанрах рецензії-есею та рецензії-нарису.

У цей період рецензії рідше вдаються до переказу сюжету, що було характерним для публікацій 1970-х років. Натомість більше уваги приділяється аналізу режисерського задуму, інноваційним акторським інтерпретаціям і просторовим рішенням сценографії. Крім того, рецензенти дедалі частіше використовують професійну лексику і театральну термінологію, що свідчить про підвищення рівня критичного аналізу.

Джерела та література

- Васильєв С. (1987). У пошуках жанру. *Український театр*, № 149 (6). С. 8-9.
- Васильєв С. Г. (2008). Опанування жанрів журналістики в рамках семінару з театральної критики. Навч. посібник. Київ: Факт. 124 с.

- Веселка С. (1983). Віражні істини. *Український театр*, № 125 (6). С. 2-4.
- Григораш Д. С. (1974). Журналістика у термінах і виразах. Довідник. Львів: Видавниче об'єднання «Вища школа». 296 с.
- Добровольський В. (1972). Висока відповідальність. *Український театр*, № 55 (2). С. 2-3.
- Заболотна В. (1986). Театрознавець. Хто він? *Український театр*, № 141 (4). С. 3-5.
- Здоровега В. Й. (2004). Теорія і методика журналістської творчості: підручник. Львів. ПАІС. 268 с.
- Зінкевич О., Чекан Ю. (2007). Музична критика: теорія та методика. Навч. посібник. Чернівці: Книги – ХХІ. 424 с.
- Кисельов Й. (1972). На засадах партійності. *Український театр*, № 55 (2). С. 5.
- Коломієць Р. (1987). Критика театральної критики. *Український театр*, № 147 (4). С. 17-18.
- Кузьменко К. О. (2008). Тональність та міра критики в критичній статті (на прикладі сучасних українських рецензій). *Наукові записки Інституту журналістики КНУ імені Тараса Шевченка: зб. наук. праць*. Київ. 144 с.
- Михайлин І. Л. (2011). Основи журналістики : підручник. Київ: Центр учбової літератури. 496 с.
- Неволов В. (1985). Між театром і глядачем. *Український театр*, № 132 (1). С. 14-15.
- Неволов В. В. (1988). *Театральний процес в Україні і критика сімдесятих років* : автореф. дис. ... канд. мистецтвознавства : 17.00.01 «Театральне мистецтво» / Київ, Держ. інститут театального мистецтва ім. І. К. Карпенка-Карого. С. 18.
- Поляков А. (1984). Турботи критичного цеху. *Український театр*, № 130 (5). С. 4-6.
- Приходько Л. (1970). «Повнометражні звивини душі». *Український театр*, № 46 (5). С. 25-27.
- Рухійна сила мистецтва (1971). *Український театр*, № 50 (3). С. 4-6.
- Словник театрознавчих термінів і понять (2021). Укл. Савченко І., Ліпницька І. Київ, вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова. 144 с.
- Титаренко О. В. (2014). Кінорецензія як жанр критики: українська та американська традиції. *Журналістика. Філологія. Медіаосвіта: зб. наук. праць*. Полтава. 288 с.
- Український тлумачний словник театральної лексики* (1999). Укл. Барабан Л., Дятчук В. Київ, видавн. Центр «Просвіта». 96 с.
- posibnyk* [Mastering the genres of journalism in a seminar on theater criticism Tutorial]. Kyiv: Fakt. 124 s. [in Ukrainian]
- Veselka, S. (1983). Virazhni istyny [Amazing truths]. *Ukrainskyi teatr*, 125 (6). S. 2-4. [in Ukrainian]
- Hryhorash, D. S. (1974). *Zhurnalistyka u terminakh i vyrazakh* [Journalism in terms and expressions]. (Directory). Lviv: Vydavnyche obiednannia «Vyshcha shkola». 296 s. [in Ukrainian]
- Dobrovolsky, V. (1972). *Vysoka vidpovidal'nist'* [High responsibility]. *Ukrainskyi teatr*, 55 (2). S. 2-3. [in Ukrainian]
- Zabolotna V. (1986). *Teatroznaveets'. Khto vin?* [Theater critic. who is he] *Ukrainskyi teatr*, 141 (4). S. 3-5. [in Ukrainian]
- Zdorovega V. Y. (2004). *Teoriya i metodyka zhurnalist-s'koyi tvorchosti: Pidruchnyk* [Theory and methodology of journalistic creativity: Textbook]. Lviv. 268 c.[in Ukrainian]
- Zinkevych, O., Chekan, Yu. (2007). *Muzychna krytyka: teoriia ta metodyka* [Music criticism: theory and methodology. Tutorial]. Chernivtsi: Knyhy-XXI. [in Ukrainian]
- Kiselyov, Y. (1972) *Na zasadakh partiynosti* [On the principles of partyhood]. *Ukrainskyi teatr*, 55 (2), S. 5. [in Ukrainian]
- Kolomiets, R. (1987). *Krytyka teatral'noyi krytyky* [Criticism of theater criticism]. *Ukrainskyi teatr*, 147 (4). S. 17-18. [in Ukrainian]
- Kuzmenko K. O. (2008). *Tonal'nist' ta mira krytyky v krytychniy statti (na prykladi suchasnykh ukrayins'kykh retsenziy)* [Tone and measure of criticism in a critical article (on the example of modern Ukrainian reviews)]. *Scientific collection Scientific notes of the Taras Shevchenko Institute of Journalism of KNU*. Kyiv. 144 s. [in Ukrainian]
- Mykhaylyn I. L. (2011). *Osnovy zhurnalistyky. Pidruchnyk* [Fundamentals of Journalism. Textbook]. Center of educational literature. Kyiv. 496 s. [in Ukrainian]
- Nevolov, V. (1985). *Mizh teatrom i hliadachem* [Between the theater and the audience]. *Ukrainskyi teatr*, 132 (1). S. 14-15. [in Ukrainian]
- Nevolov, V. (1988). *Teatral'nyj process na Ukraine i kritika semidesyatyh godov* [Theatrical process in Ukraine and criticism of the seventies]. (Extended abstract of candidate's thesis). Kyiv, I. K. Karpenko-Karyi institute of theatrical art. 18 s.
- Poliakov, A. (1984). *Turboty krytychnoho tsekhu* [Worries of the criticism]. *Ukrainskyi teatr*, 130 (5). S. 4-6. [in Ukrainian]
- Prykhodko, L. (1970). «Povnometrazhni zvyvyny dushi» [«Full-length twists of the soul»] *Ukrainskyi teatr*, 46 (5). S. 25-27. [in Ukrainian]
- Rushinna syla mystetstva* [The driving force of art]. (1971). *Ukrainskyi teatr*, 50 (3). S. 4-6. [in Ukrainian]
- Slovyk teatroznavchykh terminiv i ponyat'* [Dictionary of theatrical terms and concepts] (2021). Uk-

References

- Vasyliiev, S. (1987). U poshukakh zhanru [In search of a genre]. *Ukrainskyi teatr*, 149 (6). S. 8-9. [in Ukrainian]
- Vasyliiev, S. H. (2008). *Opanuvannia zhanriv zhurnalistyky v ramkakh seminaru z teatralnoi krytyky. Navch.*

- ladachi Savchenko I., Lipnytska I. [ed.]. Kyiv. 144 s. [in Ukrainian]
- Tytarenko, O. V. (2014) Kinoretsenziya yak zhanr krytyky: ukrayins'ka ta amerykans'ka tradytsiyi [Film review as a genre of criticism: Ukrainian and American traditions]. *Zhurnalistyka. Filolohiya. Mediaosvita : zb. nauk. prats'*. Poltava. 288 s. [in Ukrainian]
- Ukrayins'kyi tlumachnyy slovnyk teatral'noyi leksyky [Ukrainian explanatory dictionary of theatrical vocabulary] (1999). Ukladachi Baraban L., Dyatchuk V. Kyiv, 96 s. [in Ukrainian]

Viktoriia Bubnova

The specifics of the review genre in the pages of the 'Ukrainian Theatre' Journal in the 1970s–1980s

Abstract. Purpose. Analysis of the theater review as a key genre of Ukrainian theater criticism in the 1970s–1980s, in particular in the study of its functions, typology, role and development in the pages of the magazine «Ukrainian Theater» – the leading professional publication of Ukraine; generalization of requirements for reviews in theater criticism, determination of their function and role in the formation of aesthetic tastes and analysis of the theatrical process. **Research methodology.** The study is based on a detailed description of the review genre in Ukrainian theater criticism of the 1970s and 1980s (descriptive method). The functions of the review, the structure of the texts, the nature of the publications and their content, as well as the main problems that were considered in the reviews of that period are described, which makes it possible to highlight the key features of the reviews and the evolution of the genre during the specified period. The method of comparative analysis is used to compare theater review with other genres of theater; a comparison of reviews from different periods (1970s and 1980s) is made, which allows us to trace changes in their structure and style. The typological method is used to classify the reviews published in the magazine «Ukrainian Theater» by genre types: comprehensive review, review-review, review-problem article, review-interview, review-essay, etc. **The scientific novelty** of the research lies in the fact that for the first time the theater review as a genre of Ukrainian theater criticism of the 1970s and 1980s becomes the object of a separate scientific analysis. Despite the fact that certain aspects of the functioning of the review were considered by theater scholars and practitioners in the pages of the magazine «Ukrainian Theater», as well as in publications of the 2000s and 2010s, none of the previous studies devoted systematic scientific consideration to the reviews of this period. **Conclusions.** The study fills the gap in the study of theater review in Ukrainian theater criticism of the Soviet period, offering a systematic analysis of its features, functions, its role among other critical genres, development dynamics and typology.

Keywords: genres of theater criticism, genres of journalism, review, theater studies, article, analytical article, journalism, theater criticism, Ukrainian theater.